

Интервю с Димитър Атанасов, роден в Истанбул през 1927 г. Завършил е магистратура по философия в гр. Грац, Австрия, бизнесмен. Записано от Клара Михайлова и Диана Ставрева.

Бележки на записвачите: Интервюто се проведе на 17.02.2011 г. в офиса на г-н Димитър Атанасов, който се намира в непосредствена близост до площад „Таксим” в центъра на Истанбул. Срещата с г-н Атанасов беше пред бизнес сграда, която той ни обясни по телефона как да намерим. След като се озовахме на уговореното място, му звъннахме и след 5 минути той и неговата секретарка дойдоха да ни вземат. Г-н Атанасов беше облечен със сив костюм и бяла риза, има прошарена коса и носи очила. Офисът му е в стара сграда, чийто вход се намира между четири магазина за дрехи на около две минути от мястото, на което се срещнахме. Самото помещение беше обзаведено със стари мебели, имаше четири дървени бюра, на всяко от които седеше по една жена. Г-н Атанасов ни прие в своя кабинет, където се проведе 16-минутното ни интервю.

Д.С: - Ако може да ни разкажете малко повече за Вас, как са се преселили вашите?

Д.А: - Аз тука съм роден. /.../ Моя баща беше от Македония – Косовско... 1900 година 12-годишно едно момче дойде тука в Турция. Понеже Македония тогава беше бедно положение, а тука имаше например българи, които беха. И, разбира се, напредна, ожени се с майка ми... И майка ми беше от Македония. Аз и сестра ми тука сме родени, в Истанбул сме родени. И, разбира се, аз трети клас в българското училище /учих/, сега го няма вече. После бех в австрийската гимназия, от австрийската гимназия после в Австрия, в град Виена, Грац – там свърших магистърна философия. Тука е моето търговско бюро. Работим десет човека тука. Имаме три съдружници – аз, съпругата ми е вътре, тя работи и моя внук и другите, разбира се. Заобикалят клиентите, понеже клиента не идва на крака винаги, ти ще отиваш. И имам среща с клиенти, сутринта се събираме тук, говорим къде кога ще отидем. Аз оставам до един часа – един и половина, но днеска имам среща в един и

половина, близо до „Шишли”, не на „Шишли” – затова казах, че до един часа съм тук.

Аз съм 30 години настоятел на Черковното настоятелство, 17 години в черковния хор. От малко дете, от 6-7 години бех прислужник на отаца – значи, свързан съм с църквата. Така научихме и така ни образоваха нашите родители. Съпругата ми е австрийка, 1960 г. /се оженихме/, на 13 ноември, 50-годишен юбилей на нашия брак /правим/. Ето, какво искате друго?

Д.С: - А вие кога сте роден?

Д.А: - 8 ноември 1927 г. Аз съм същевременно посланик от Вселенската патриаршия и Св. Синод, тукашната патриаршия и Св. Синод. Имам добри отношения, значи, с двете патриаршии. Съм архонт, единственият архонт българин в цял свят, не само в Турция! Имаме голям един чин, архонтски чин, най-високия чин. Познавам се с българските военни настоятели не, ами президенти, така, че първият беше цар Симеон, когато беше премиер, после Станишев, а сега Бойко Борисов – лично се познаваме добре. Миналата година два пъти бехме с Всевишния патриарх в България, посетихме Бургас, Св. Влас.

К.М: - А имате ли роднини, които живеят в България?

Д.А: - Нямаме роднини.

Д.С.: - Бих искала да ви попитам малко повече за дейността ви като председател на /църковното настоятелство/ и какви връзки имате с други организации? Има ли такива? Общо взето какво се случва? За българите какво се прави?

Д.С.: - Гледай сега, разбира се, същевременно не само с българските и турския премиер, с председателя... И председателя познавам, Първанов, ... имаме добри отношения с турското правителство. Ние тука сме български 1000, 800 – 1000, има загубени българки, които не /идват/ в църквата, знаем, че /са/ повече, 1200. Един път дойдоха директора на „Грош”, българин с деца, един път дойде в „Шишли”, Екзархията. Друг път не е дошъл. Ние, черковното настоятелство се борим да поправим „Св. Стефан” – Желязната църква на Златния рог и успех

имахме. Кмета в Истанбул – бехме при него преди два дни. Преди три години поправи основите в „Св. Стефан“, понеже така налягаше, а сега накратко най-малко три милиона евро и повече, турската държава ще поправи тоя храм – вънка, вътре. Срещу това е, дето живееха свещениците..., там поправихме вътре, отвънка – чакаме разрешение. Метоха, Метоха беше първата печатница в робство, турско робство. Османско робство, не турско. Там се печатаха вестниците, учебните книги и църковните книги. Значи, бехме тогава, една там имаше сега печатана машина е там – вътрешната свършено, така че накратко, като свърши тоя ремонт, ще дойдат от България, ще дойде Всеселенския патриарх да освети отново. Имаме една Екзархията, гробищата „Св. Димитри“, в Одрин имаме две църкви, две – „Св. Георги“ и „Константин и Елена“. Така, че ние, сегашното настоятелство искаме „Св. Димитри“ е направо свършено, сега вече тукашната, значи, там „Св. Стефан“ – към една година мисля и Метоха заедно да е /ремонтиран/ и Екзархията същевременно до края на годината и тя ще бъде /ремонтирана/. Тези светини за повече от 100 години имаха нужда от поправка, но сегашното правителство (турското – К.М.) много ни помага, взехме тапиите, те ни ги дадоха. Те беха със султански права, така че турското правителство помага и не само на българските – и на гърци, и на евреи – значи, не са фанатици както Иран, Ирак, нали. Имаме много добри отношения, са свободни, никой не ни закача. Е младежта, те са свършиха университети, работят вънка.

К.М.: - А вие имате ли деца?

Д.А.: - Не, Бог не ни..., ние нямаме деца.

Д.С.: - Искам, ако е възможно, да ми разкажете малко повече за това как се избира настоятелството, кой го избира, с какво, как става.

Д.А.: - Като всяко едно настоятелство го избира тукашната колония. Сега /през/ май ще имаме ново. Четири години е мандатът и който има кандидатура, той слага името си и идва в нашето настоятелство – те, разбира се, на число сме седем души, избират седемте и двама-трима резерви, нали, и това е всичко.

К.М.: - А вашата съпруга християнка ли е, православна?

Д.А.: - Разбира се, щом като е австрийка, няма да е туркиня – тя е християнка.

К.М.: - А родителите ви от една и съща религиозна принадлежност ли са? И двамата са християни?

Д.А.: - Македонците беха християни, Македония едно време беше България. Преди световната война, Първата световна война, тя беше България, нали така?!

К.М.: - Аз ви питам.

Д.А.: - Българи, вижте какво, щом като питате, да знаете това, че тогава след световната война България, Турция, Германия и Италия беха съдружници, изгубиха войната. Щом като изгубиха войната, Македония я взеха гърците, югославците и албанците – така че няма Македония, но ние сме македонци, ние сме българи македонци, не сме гърци македонци – българи македонци!

Д.С.: - А вие празнувате ли българските празници? Кои български празници?

Д.А.: - Моля ви се, моля ви се, недейте пита! Това е, извинявам се, това е глупаво – как една православна църква да не празнува български празници?! Е ли възможно?! Вие може да не бехте кръстени, понеже тогава комунистическо време немаше ни църква, нито кръщение, нито бракове, нито погребение имаше – тука това го нямаме ние, разбрахте ли? /.../ Извинявайте, но този въпрос, който питате, не е удобен. Разбира се, че празнуваме всичките празници.

Д.С.: - Имах предвид лично вие дали по някакъв начин вкъщи си отбелязвате.

Д.А.: - Всички празници празнувам. Официални, както в България, календарчето, същите празници ги имаме. Вие сте ли кръщавани в България?

К.М.: - Да.

Д.С.: - Да. Кръстени сме и двете.

Д.А.: - Но после, разбира се?

К.М.: - Аз съм 88-ма година родена и съм си кръстена.

Д.А.: - Аха, хубаво, хубаво...

Д.С.: - Не сме имали проблеми заради режима там.

Д.А.: - Сега идват в България и тука ги кръщават.

К.М.: - Да, защото са хубави църквите, които сте направили.

Д.А.: - Да... „Св. Стефан”, не, „Св. Георги” поправи българската държава, „Св. Константин” пак българската държава поправи материално..., така че пет църкви след една година ще са всичките. Ние получихме това от нашите прадеди и бащи, така искаме и ние, нашите деца, внучета още 100 години да са на крак тези светини.

К.М.: - Вие колко често ходите на църква?

Д.А. (повишава гласа си – К.М.): - Госпожо, едно църковно настоятелство всяка неделя трябва да отива на църква. /.../ Вижте какво, църковно настоятелство не, не, всички идват в църква, разбрахте ли? Всички идват в църквата и ние, настоятелството понеделник се събираме – имаме, всеки понеделник се събираме и говорим по въпросите за църквата.

Д.С.: - Имате ли си любима българска храна?

Д.А. (учуден): - Моля?

Д.С.: - Ястие любимо, българско, имате ли?

Д.А.: - Ястие българско? (замисля се – К.М.) Какво е ястие българско, кажете ми.

Д.С.: - Храна.

Д.А.: - Каква храна има в България?

Д.С.: - Баницата, някакви, които се правят по празниците, сармите, които са постните и така нататък..., чушки пълнени...

Д.А.: - Вижте, госпожице, вижте сега... понеделник дойдохме от Родопите. Там бехме една седмица, българската кухня всеки един я знае... Понеже българската кухня..., турската кухня /.../ тя е много повече, отколкото българската – и сърмички, и пъстърва, и луканки, и кашкавал - всичките тези работи ги знаем, значи, няма..., и боб със свински ребра – всичките тези ги знаем.

(Три секунди мълчание – К.М.) Мисля, че е достатъчно? Пийте, моля ви се, искате ли нещо да питате, бързо нещо? Понеже нямаме време...

К.М.: - /.../ Какво гражданство имате? Българско предполагам, че имате?

Д.А.: - Българско гражданство няма никой, понеже когато беше комунистите, бяхме принудени да се разделим от българското гражданство.

К.М.: - А след това не са ли...?

Д.А.: - Чакайте, недейте бързайте. Но щом като дойде демокрацията в България, сега българите взеха поданството, така че турската държава и България... двата е, значи, такива поданства, турското и българското познава...

/.../

Д.А.: - Хубаво, вие сега това ще го дадете? То мое интервю?

К.М.: - Ами това интервю остава за нас, всички колеги говорим и разговаряме с общността, която се е установила тука, и след това събираме материалите и пишем доклади за университета.

Д.А.: - Хубаво, вие как искате с мен..., откъде ме познахте?

К.М.: - Ами г-н Васил Лиязе...

Д.А.: - Той ли ви каза?

К.М.: - Да.

Д.А.: - Вижте, значи, вие не четете ли български вестници? Български вестници, миналата година записаха всичко – архонт Атанасов с Всевишния патриарх дойдоха в България, това направиха, Пловдив беха, после от Пловдив отидохме в София при нашия патриарх Максим и оттам дойдохме тука. Значи, всичките български вестници, цела България мен ме познава!

К.М.: - Да, и сега ние идваме да се запознаем с вас лично!

Д.А.: - Ама вие не ме познавате, вие не четете вестници сигурно, четете моля ви се „Труд“, „24 часа“, „Капитал“, „Стандарт“... Аз чета всички вестници български от интернета.

К.М.: - Благодаря ви много, че ни отделихте от времето си!

Д.А.: - Моля ви се изпийте, моля ви се ... /.../ Сега аз искам да ви питам нещо, вие отивате ли всека седмица на църква?

К.М.: - Аз да, на „Св. Седмочисленици“ – баба ми е много силно вярваща.

Д.А.: - Хубаво...Кога имаме Великден знаете ли?

К.М.: - Тази година?

Д.А.: - Да.

К.М.: - Тази година... 20-ти ..., не мога да ви кажа точно.

Д.А.: - Защо?

К.М.: - Ами не мога да ви да кажа, защото...

Д.А.: - Значи, ние повече знаем религията от вас. 25 април е, значи, Възкресение Христово – Велики четвъртък, Велики петък, събота и неделя – така ли е?

К.М.: - Да.

Д.А.: (смее се): - Айде.